

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

6 Si malè parta tenet, dignè non pœnitèt ullus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

admoveat officium. Ab his extorta per immoderatam impunitatem, repeti solent: data i per tolerabilem confidendum, non solent: magisque reprehendimus, qui talia invidiam repeterunt, quam qui ea de more sumpturunt: quoniam multa necessitate personarum rebus humanis vel inveniatur huiusmodi commodis, vel tenentur. Quod illi, si vitam vitam mutaverint, aut excellentioris confecerint sanctitatis gradum, facilius ea, quæ hoc modo acquirunt, tanquam sua pauperibus largiuntur, quam eis, à quibus accepta sunt, tanquam aliena restituant. Qui vero contra jus societatis humanae furtis, rapinis, calumniis, oppressionibus, invasionibus abstulerint, reddenda potius, quam donanda censemus, Zachari & publicani Evangelico exemplo.

¶ Data per tolerabilem confuetudinem, non solent. Adhuc sunt hæc ex originali, sine quibus sequentia non facti consueverunt.

QVÆSTIO VI.

¶ Quid verò poenitentia agi non possit, nisi res aliena reddatur, refert Augustinus ad Macedonium, episcopus. 14.

C. I. ¶ Poenitentia non agitur, si alienares non restituatur.

Si res aliena, propter quam peccatum est, cum reddi potest, non redditur, non agitur poenitentia, sed fingitur. Si autem veraciter agitur, non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum: sed, ut dixi, cum restituatur potest. Peraneque enim qui auferat, amittit, five alios patiendo malos, si se ipse vivendo: nec aliud habet, unde restituat. Hinc certe non possumus dicere, reddere quod abulisti, nisi eum habere credimus, & negare. Vbi quidem si aliquis sustinet cruciatum, & repente, dum existimatur habere quod reddat, nulla est iniquitas: quia est non est, unde reddat & ablatam pecuniam, merito tamen, dum eam per molestias corporales reddere compellitur, peccati, quo male ablata est, penas luit. Sed inhumanum non est, etiam pro talibus intercedere, tanquam pro reis criminum, non ad in hominem restituatur aliena; sed ne frustra homo in hominem sciat, & paulo post. Illud vero fidentissime diximus, eum, qui pro homine ad hoc intervenit, ne male ablata restituatur, & qui ad se confugientem (quantum honeste potest) ad restituendum non compellit, scilicet esse fratrem & criminis. Nam misericordiam operam nostram talibus subtrahimus, quam impendimus. Non enim operam fert, quid peccandum adjuvat, ac non potius subvertit, atque opprimat. Sed nunquid ideo nos aut exigere, aut ad exigendum tradere, vel possumus, vel debemus? Agimus quantum Episcopalis facultas dat, & humanam quidem nonnunquam, sed maxime ac semper divinum iudicium comminantes. Nolentes autem reddere, quos novimus, & male abstulisse, & unde reddant habere arguimus, increpamus, obtestamur, quosdam etiam, quosdam psalmi, sicut diversitas personarum diversam videtur posse recipere medicinam.

¶ Repente si est emendationem ex eadē episcopalis Vancianæ & aliter Antverpiana cum antea legeretur, repente.

¶ Abiuvat. Quæ sequuntur, emendata sunt ex eadē episcopalis in pressis & manuscriptis. Antea legebatur, qui ad subvertendum adjuvat, ac non potius adjuvat, sed obviat venarum in vocem, adjuvat, suo loco positam.

a Luc. 19. Sequitur apud B. August. c. quid dicam sup. ca. 9. d. b. Poly. lib. 6. tit. 16. c. 4. & p. 13. c. 25. c. al. luit. d. al. reddere. e. datur. [orig. f. & deprehensur.] orig. g. al. velle accipere.

2 pars. Si verò rem alienam quis consecraverit, non eandem, sed astatim eam restituere debet.

C. II. ¶ Quæ rem alienam consecrat, eius astatim restituatur.

Unde Gregorius lib. 7. in dicit. 2. epist. 38. Fan- tino defensori.

Comperimus nullam exitisse causam, pro qua res Iudaorum i potuissent rationabiliter occupari, atque eas esse inconsculte ac temere consecratas. Idcirco experientie tue præcipimus, ut quia, quod semel consecratum est, in eis non valet retrahere, studii tui sit, ut ipse Episcopus debeat pretium dare.

¶ Iudaorum. Reposita est hæc dicitio ex epist. B. Gregorii, ut intelligatur facilius, quo referantur ea, quæ in hoc capite continentur: ac nonnulla etiam alia, sunt emendata.

3 pars. Pra malis autem apud Principes ecclesie debes intercedere, non eos temerario ausu defendere.

C. III. ¶ Ecclesia pro malis intercedat, non eos temerario ausu defendat.

Unde Gregorius Romano defensori, lib. 7. in dicit. 2. epist. 24.

¶ Qui in furtis publicis implicati sunt, à nobis non videantur iniuste defendi, ne opinionem male agentium ex indifferetia defensionis ausu in nos ullo modo transferamus: sed quantum decet ecclesiam, admonendo, & verbum intercessionis adhibendo, quibus valetis succurrere: ut & illis opem feratis, & opinionem sanctæ ecclesie non inquinatis.

¶ Insa. 23. q. 1. refertur summa huius capituli, cum hic sint propria verba B. Gregorii.

4 pars. Furtum autem non tam in quantitate rei, quam in affectu furantis consideratur.

C. IV. ¶ Non solum in maioribus furtis committitur, sed etiam in minoribus.

Unde Hieronymus in epistolam ad Titum, ad c. 2.

¶ Vt b autem non solum in maioribus, sed etiam in minoribus iudicatur. Non enim id quod furto ablatum est, sed mens furantis attenditur. Quomodo in fornicatione non idcirco diversa sit fornicatio, seu mulier sit pulchra aut deformis, ancilla aut ingenua, pauperula aut opulenta, sed qualiscunque illa fuerit, una est fornicatio; ita & in furto, quantumcunque quis abstulerit, furti crimen incurrit.

¶ Referuntur verba B. Hieronymi, nonnulli tamen omisit, & mutatis: quemadmodum etiam apud Burchardum & Irenæum.

CAUSA XV.

Vidam sacerdos c in crimen carnis lapsus esse perhibetur, antequam sacerdotalem benedictionem consequeretur. Postquam vero sacerdotium accepit, in suorum versus quendam interfecit. Recusata vero sanitate, apud Episcopum accusatur ab eo, cum qua lapsus esse dicitur. Episcopus autem die Dominico causam examinat. Sacerdos inficitur crimen sibi illatum: quotidiano clericorum sibi patrocinia querit: illi verò non sine pretio sibi patrocinantur: tandem Episcopus confessionem quasi iuribus extorquet. deorum solus & absq. synodali audientia illam sententia ferit.

1. Quaritur autem an ea, qua mente alienata sunt, sint vituperanda.

2. Secundo, an pro insensu patrocinii liceat clericis movere exigere.

3. Tertio, an ex mulieris confessione iste sit condemnandus.

4. Quarto, an die Dominico eius causa sit ventilanda.

5. Quinto, an sibi neganti purgatio sit deferenda.

6. Sexto, an eius confessio cruciatibus sit extorquenda.

a Poly. lib. 6. tit. 16. b al. furum. Poly. ibid. Burch. lib. 11. c. 13. lvo p. 13. c. 41. g al. clericus.